

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА АДМІНІСТРАТИВНОГО МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

Олександр Олександрович МОЗГОВИЙ,

*канд. юрид. наук, адвокат
(м. Харків, Україна)*

<https://orcid.org/0000-0003-2836-7595>

Теоретико-правова характеристика адміністративного механізму реалізації державної політики у сфері земельних відносин зумовлена необхідністю системного аналізу інструментарію, за допомогою якого держава забезпечує раціональне використання та охорону земельних ресурсів.

Комплексне дослідження цього механізму дозволяє не лише розкрити змістовне наповнення діяльності суб'єктів владних повноважень, а й ідентифікувати ефективність адміністративно-правових норм у забезпеченні стратегічних пріоритетів держави. Такий підхід забезпечує цілісне бачення взаємодії правових інститутів та адміністративних процедур, що є ключовим для вдосконалення системи державного управління земельним фондом України.

Актуальним вбачається з'ясування юридичної природи адміністративно-правового механізму реалізації державної політики у сфері земельних відносин, адже: 1) загальнотеоретична основа для ідентифікації його змісту та сутності характеризується суперечливістю та неоднозначністю наукових підходів; 2) формування цілісного наукового уявлення про його поняття та структуру наразі є відсутнім.

Варто вказати, що наукова доктрина багата на вивчення загальних аспектів адміністративно-правових механізмів на прикладі різних сфер, таких як містобудівна діяльність, національна безпека, економічна безпека тощо. Зокрема дослідження В. Юрка, Є. Кобко, А. Зубка, А. Лиманюка розкривають зміст, структуру та функції відповідних механізмів, підкреслюючи їх багатофункціональність та суб'єктивізм авторів при їх ідентифікації. Проте слід відзначити недостатню спеціалізацію досліджень у сфері земельних відносин, адже спеціальні комплексні дослідження, що системно висвітлюють механізми реалізації державної політики саме у земельних відносинах, поки що обмежені. Відповідно, існують методологічні та термінологічні суперечності, відсутня цілісна структура та систематизація функціональних складових адміністративно-правового механізму, що обґрунтовує актуальність подальшого дослідження цієї проблематики, зокрема і в запропонованому сферовому контексті.

Загалом адміністративно-правовий механізм здебільшого вирізняється використанням адміністративно-правових засобів, які ґрунтуються на адміністративних нормах права [1, с. 84]. Водночас, наприклад, С. Алфьоров під адміністративно-правовим механізмом пропонує розуміти «систему правових засобів, які інтегровані та організовані таким чином, що дозво-

ляють послідовно й ефективно забезпечити правове регулювання суспільних відносин нормами адміністративного права» [2, с. 40]. За думкою А. Лиманюка така загальна характеристика адміністративно-правового механізму цілком узгоджується з роллю галузі адміністративного права, яке інколи називають «управлінським правом». Тож він стверджує, що цей механізм використовується як певний інструмент, застосування якого дає змогу керувати соціальними процесами в країні, вирішуючи найбільш значущі завдання, які постають перед державним апаратом [1, с. 85]. Щодо зазначеного, на нашу думку, варто вказати наступне: будучи «практичним втіленням» приписів права конституційного, адміністративне право має своїм підґрунтям законодавство, що перебуває в постійному русі. З огляду на цю динамічність можна стверджувати, що адміністративне право найкращим чином відображає всі зміни, що відбуваються у відносинах між державою та суспільством. Відтак, адміністративне право можна вважати своєрідним «індикатором» головних перетворень, що відбуваються в суспільстві та державі [3, с. 241]. За сучасних умов мета й завдання адміністративного права України чітко визначені положеннями Конституції України, відповідно до яких «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» [4]. Відповідно, метою адміністративного права є створення пріоритету правових умов для забезпечення публічною адміністрацією прав, свобод й інтересів людини і громадянина у сфері публічного адміністрування [3, с. 241; 5].

Отже, наведений матеріал дає можливість узагальнити, що адміністративно-правовий механізм: 1) має регулятивну, забезпечувальну, охоронну, захисну спрямованість залежно від конкретних завдань, які постають перед публічною адміністрацією та суспільством; 2) функціонує завдяки системі адміністративно-правових засобів, які сукупно забезпечують досягнення мети його існування та розвитку; 3) призначений забезпечити практичним проявом адміністративно-правову норму; 4) є динамічною правовою конструкцією, здатною адаптуватись під трансформаційні процеси розвитку доктрини адміністративного права.

При цьому вбачаємо доцільним висловити свою думку у контексті загальних рис адміністративно-правових механізмів реалізації певної діяльності або формування, розробки, впровадження процесів чи явищ. Зокрема адміністративно-правовий механізм реалізації може стосуватись практичного прояву прав особи, конкретної функції держави, реформ чи публічного інтересу загалом або, як у випадку цього дослідження, державної політики у визначеній сфері.

Можемо узагальнити, що категорія «адміністративно-правовий механізм реалізації державної політики» відображає комплексний характер державно-управлінських процесів у конкретних сферах суспільного життя. І попри відсутність установленної наукової думки щодо її характерних ознак, об'єднуючим фактором виступає розуміння цього механізму як цілісної

системи взаємопов'язаних елементів – норм, інститутів, процедур, інструментів та суб'єктів, які в сукупності забезпечують ефективне формування, впровадження й реалізацію державної політики.

Отже, визначаємо, що адміністративно-правовий механізм реалізації державної політики у сфері земельних відносин є динамічною правовою конструкцією, яка призначена забезпечити практичним проявом адміністративно-правову норму регулятивної, забезпечувальної, охоронної або захисної спрямованості у спосіб виконання його завдань визначеним колом уповноважених органів публічної адміністрації.

Список використаних джерел:

1. Лиманюк, А. А. Заходи забезпечення фінансової безпеки в умовах воєнного часу. *Актуальні питання фінансової безпеки* : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 27 берез. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Наук. парк «Наука та безпека». Вінниця : ХНУВС, 2023. С. 82-84..
2. Алфьоров С. М. Заходи організаційно-правового характеру в адміністративно-правовому механізмі протидії корупції в ОВС. *Вісник Академії митної служби України. Серія: Право*. 2011. № 1. С. 39-43.
3. Міхровська М.С. Адміністративне право: від державного управління до людиноцентризму. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 2. С. 240-244.
4. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О. Адміністративне право України. Повний курс. Київ, 2018. 446 с.